

# ס פ ר ז ה ר ח ד ש

על פרשיות התורה והמגילות: שיר השירים, רות ואיכה.

מהתנא האלקי  
רבי שמעון בן יוחאי

עם הפירוש  
דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

## הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם, אחת בלי פירוש. ומחוץ לאותם המקומות החל מהענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר, העוסקים בחכמת הקבלה, הסתומים ביותר, ואיננו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

## מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

## חלופי גרסאות

## מסורת הזהר

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי  
הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חרשים.  
מביא כל השינויים שישנם בדפוסים  
הקודמים משנת שני"א עד הנה.

## לוח השוואת הדפים

משה הדפים בתקוני זהר ; זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים, להדפיס שב"מסורת הזהר" (נמצא בחלק א').

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות  
שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר  
פ ת י ח ה ל ח כ מ ת ה ק ב ל ה

## חלק יח

לך לך - כי תשא

# לוח ראשי תבות וקיצורים

## א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרכיב. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברה"מ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ז : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

## ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה, (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר גאק, סקוה דעיינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גורה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

## ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבירה. דו"נ : דכר ונוקבא. דו"ק : התכונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס זולצברך. דחו"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפ"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות. דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תנין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחי. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דע"ב ס"ג מ"ה כ"ן. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

## ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסידים. ה"י : היה. ה"י"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הגי מילי. ה"נ : הכא נמי. הנו" : הנוכר. הנו"ל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. ה"ק : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תתונות. התפ"א : התפשטות א'. התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אפין ; ארך אפים. אב"א : אחר באחור. אב"ג : אנה בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר דלא גרסינן. א"ה, או"ה, אוה"ע : אמות העולם. אה"ל : אור הלבנה. או"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. או"ח : אור תוזה. או"י : אור ישראל. ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אחב"פ : אחר בפנים. אחז"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוזן חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצרופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

## ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : כמה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי" : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג : בחי"ד : בחינה ב' ג' ד'. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"ג : בר נש. ב"ן : מספר (שם הוייה במילוי ההי"ן) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת : ט'  
תחתונות.

9

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גסן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הויה). י"ה"א : ג' מלואים של שם הוי"ה יודין ההין אלפיין. י"ה"ב, יוהכ"פ : יום הכפורים. י"ה"ר : יהי רצון. י"ו"ב : יום כפור. י"ו"ש : ימין ושמאל. יחג"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמו על יחוד הוי"ה ואדני. י"י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוכרים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישס"ו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כ"א"ו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ר"ל : כל אומה ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמריו. כ"ה : כתוב הכא. כ"ה"א : כן הוא אומר. כ"ה"ג : כהן גדול ; כהאי גזונא. כ"ה"ג : כל המוסיף גורע. כ"ה"ג : כן היא נוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כ"ו' וכו' : וכולה (לאמור) : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כ"ו"ב : בן וכו'. כ"ו"פ : כלל ופרט. כ"ו"ר"ב : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כ"ח"ב : כתר, חכמה, בינה. כ"חב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כ"ח"ב ת"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"י"ב : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כ"י"ז : כלי זיין. כ"י"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כ"מ"א : כמה דאת אמרת. כ"מ"ש : כמו שכתוב. כ"מ"ש"א : כמו שאתה אומר. כ"מ"ש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כ"נ"ג : כנסת הגדולה. כ"נ"ו : כנוצר. כ"נ"י : כנסת ישראל. כ"נ"ל : כנוצר לעיל ; כן נראה לי. כ"נלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כ"ס"ה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לכוון. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כ"ש"ד : כללו של דבר. כ"ש"כ : כל שכן. כ"ש"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כ"ש"ט :

לאכ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ד : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשער. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזו"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וזכ"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין טוסו נזכר בכתב). ול"נ : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצות. וש"נ : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ו : זה בזה. זזה"ז : זמן הזה. זזה"ש : זה הוא שאמר. זר"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרוננו) לברכה. זל"ו : זה לזה. ז"ח : זהו חודש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ו : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ו : זה מזה. זמ"ן נק"ט : שדה ששת סדרי המשנה ; זדעים, מועד, נשים, גויקין, קדשים, שהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ו : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חרש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חזה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסר ואו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוה"מ"ס : חול המועד סוכות. חוה"מ"פ : חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז' ; חודש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכה הבית. חנב"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורף, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. ט"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תבין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המזלות ; טלה, שוד, תאומים, סרטן, אריה, בתולה.

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה  
 עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת  
 לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם  
 הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו  
 השלום. מ"ש : מה שכתוב : מאי שנא. משא"כ :  
 מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה  
 תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

**נ**

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר  
 כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים,  
 עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ :  
 נצח, הוד, יסוד, מלכות. נ"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע.  
 נוק' : נוקבא. נח"ש : נזוי, חרם, שמתא. נ"ל :  
 נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע :  
 נוקבי עינים ; נשמתו עזן ; נוחו עזן. נ"צ : נחמת  
 ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ;  
 נביאים ראשונים. נד"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י :  
 נפש, רוח, נשמה, חיה. יחידה. גש"ב : ג' שערי בינה.  
 נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

**ס**

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות.  
 ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף  
 בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא  
 דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד  
 הכתוב. סו"ס : סוף סוף. סי' : סימן. ס"י : ספרים  
 ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל :  
 סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ :  
 סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק.  
 ספ"י : סכר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר  
 תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

**ע**

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין  
 אחר. עאכ"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב :  
 (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר,  
 גידין, עצמות, מותא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ;  
 על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה :  
 על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. עד"ו : על  
 דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז.  
 ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ;  
 עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם  
 הוה. עה"ח : עץ החיים. עה"ד : עין הרע. עה"ש :  
 עליו השלום. ער"א : עובדי אלילים. עה"ב : עולם  
 הבא. עה"ז : עולם הוה. עומ"ש : עול מלכות שמים.  
 ער"ג : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם  
 זה ; עבד זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ;  
 עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י :  
 על ידי ; על ידי. ע"א : על ידי אחרים. ע"ה"ק : עיר  
 הקדש. ע"ו"ט : ערב יום טוב. ע"ו"כ : ערב יום  
 כפור. ע"ז"ז : על ידי זה. ע"מ : עבור, יניקה, מוחין.  
 עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"ב : על כן ;  
 עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר  
 תורה. כה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון  
 חכמינו זכרם לברכה.

**ל**

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב :  
 מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא  
 גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לר"ה :  
 לדעת אחרים ; לדבר אחר. לר"ה : לדברי הכל. ל"ה :  
 לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל :  
 לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לו"ע"צ : לזכר עולם  
 יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל  
 אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא.  
 לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד :  
 למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל :  
 לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב,  
 ס"ג. מ"ה, ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט  
 גדול. לפמ"ש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי  
 ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן.  
 לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ;  
 לא שוא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון  
 הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

**מ**

מ"א : מקום אחר ; מקום אחר ; מדרש אגדה ; מלכים  
 א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור  
 הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו זכרם  
 לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן  
 בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו :  
 מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן  
 יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין  
 דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה  
 דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי  
 אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם.  
 מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום.  
 מ"ה : מסטר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך  
 העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה  
 הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ;  
 מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי  
 השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי.  
 מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס :  
 מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק :  
 מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה  
 ד. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח  
 טעות. מטטדר"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם  
 אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד :  
 משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת :  
 מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ;  
 מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה  
 מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי  
 המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין.  
 מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת טרום ; מד  
 סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע :

דין. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא דלא אהידע.  
 ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק :  
 רוח הקדש. רה"ר : דשות הרבים. ר"ח : ראש חודש.  
 רח"ו : ר' חיים חייטאל. ר"י : דבי יהודה ; רבי יצחק ;  
 רבי יוסי. רי"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשויב ;  
 רחמנא ליצלן ; ראיא לדבר ; דצוני לומר. ר"מ : ראש  
 מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :  
 מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא  
 מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר  
 יוחאי. רשר"ד : ראיא, שמיעה, דיח, דבור. ר"ת :  
 דאשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

## ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;  
 שלישי א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"כ :  
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של  
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ש : ששון  
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת  
 חנם ; שבת חנכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.  
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל  
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון  
 בן יוחאי. ש"נ : שם נסמן. שנגל"ה : שודש, נשמה,  
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ד' חיות המרכבה) שור,  
 נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שלישי  
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שליח  
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ז' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,  
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;  
 שם דע. ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;  
 שלישי תחתון.

## ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,  
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת  
 הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.  
 ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנה ותכונן במהרה  
 בימינו אמן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.  
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;  
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תם  
 ונשלם שבה לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.  
 תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.  
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמידי חכם.  
 תתה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילין בתלת.  
 תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. תג"ל :  
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי גוססאות) ; תהלה לאל.  
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.  
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.  
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.  
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

עכאו"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.  
 עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עד כל זה. עכו"ם :  
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשוננו. עכ"פ : על  
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על  
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר  
 מכות. עמוד"א : עמודא דאמצעייתא. עמ"ש : עין מה  
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :  
 עקורים, נקורים, בדרים. ע"ס : עשר ספירות ; על  
 סמך. עמס"ב : ע"ב סיג מ"ה ב"ן. עע"ז : עובדי  
 עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומולות.  
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הרעה. עצה"ט : על  
 צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב דב.  
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש.  
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד  
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על  
 שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

## פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :  
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחד פעם. פ"ב :  
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.  
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,  
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :  
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה  
 ורביה. פי' : פירוש. פי"י : פ'שעי ישראל ; פועל  
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.  
 פלפלה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים  
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"נ : פקוח נפש.  
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.  
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פר"א :  
 פרקי דבי אליעזר. פדר"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

## צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדולה.  
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומת, חי, מדבר.  
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.  
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

## ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס  
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא  
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :  
 קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל  
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.  
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא  
 משמע לן. ק"פ : קדבון פסח. ק"ק : קדש קדשים ;  
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :  
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

## ר

ר"א : רבי אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

## תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים הסליחות מודים אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחריה שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק בסודות תורהך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות תורהך ויהיה למדינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם וזכותם חכות אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדושתם יעמד לנו לבל נכשל בדברים אלו ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“. כי ה' יתן חכמה מסיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי“.

# זהר חדש

## פרשת לך לך

מאמר לך לך מארצך

(א) לך לך. רבי יהודה פתח, (א) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. א"ר יהודה, בא וראה, כמה יש לו לאדם להכשיר מעשיו לפני בוראו, ולהתעסק בתורתו יומם ולילה. שמעלת התורה למעלה מן כל המעלות.

(ב) דא"ר יהודה, תרין טבין רברבין אית באורייתא, חיים, ועותרא. דכתיב, א אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. א אמר רב פפא, אלן תלתא הוו. א"ל רבי יהודה, כבוד בכלל העושר הוא. דמאן דאית ליה עותרא, אית ליה יקרא. ובמה יזכה האדם לכל. בשביל התורה. ב

(ג) נ א"ר יהודה, ת"ח, אין בכל לילה ולילה, שאינו אוחז מטטרוין שר הפנים, כל נשמתן של ת"ח, העוסקים בתורה לשמה, ומראה אותן לפני הקב"ה,

חלופי גרסאות

מסורת הוזר

א ג"א ליג מן אמר רב ספא עד כבוד בכלל וכתוב וכבוד בכלל (קראקא). ב בדפו"י כתבו בסוף שיין מעשה של ר' יוסי בן סוסי שגדעס בסרשת לך לך. ג ג"א דא"ר (קראקא).

(א) (שי"ד ב) הקסתיז אות ד. ב) (משלי ג) וישלח לה צ"ג

לך לך מארצך

הסולם

מאמר

סדרש הנעלם

(ב) דא"ר יהודה תרין זכ"י: שאר"י, שני דברים טובים גדולים יש בתורה, שהם חיים ועושר. שכתוב, אורך ימים בימינה. בשמאלה עושר וכבוד. אמר רב ספא, אלו הם שלשה. כי יש ג"כ כבוד. א"ל ר' יהודה, כבוד הוא בכלל העושר, כי מי שיש לו עושר יש לו כבוד. ובמה יזכה האדם לכל זה. הוא בשביל התורה.

מאמר לך לך מארצך

(א) לך לך. ר' יהודה זכ"י: לך לך. ר"י פתח, הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. א"ר יהודה, בא וראה, כמה יש לו לאדם להכשיר מעשיו לפני בוראו, ולעסוק בתורתו יומם ולילה, כי מעלת התורה היא למעלה מכל המעלות.

(ג) א"ר יהודה ת"ח זכ"י: (א"צ פירוש). שנאמר

וממתנינים מלאכי השרת, ודוממים מלומר שירה, עד ד שיתכנפו נפשות הצדיקים עמהם, ה ויזמרו ביחד לאל עליון.

ד) שנאמר הנצנים נראו בארץ, אלו העוסקים בתורה לשמה. עת הזמיר הגיע, ו אז הוא עת לומר לבוראם ביחד. וקול התור נשמע בארצנו, זה מטטרון, הבא לאסוף נשמתן של צדיקים, לומר ליוצרם בכל לילה ולילה, שנאמר א יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם. מהו בכבוד. א"ר יהודה זה מטטרון.

ה) א"ר יעקב בר אידי, כל נשמותן של צדיקים, נגזרו מתחת כסא הכבוד, לנהג את הגוף, כאב ד המנהיג את הבן. כי בלתי הנשמה, לא יוכל הגוף להתנהג, ולא לדעת ולעשות רצון בוראו. דהא א"ר אבהו, הנשמה היא מורה ומלמדה לאדם, ומחנכתו בכל דרך ישר.

ו) ובשעה ששולח הקב"ה אותה ממקום הקודש, מברך אותה בשבע ברכות. הה"ד, ד ויאמר ה' אל אברם, זו היא הנשמה, שהיא א"ב, ללמד את הגוף, ור"ם עליו, ה שממקום רם ונשא באה. ומה אומר לה. לך לך מארצך וממולדתך, ט מדירתך, וממקומך, ומהנאתך. ומבית אביך, א"ר יעקב, זו היא אספקלריא המאירה. אל הארץ אשר אראך, כלומר לגוף פלוני, לגוף קדוש. לגוף ישר.

ז) ועם כל דא, ואברכה מברכך, אותם הנוהגים עמך מדות טובות, מדות ישרות. אותם המברכים אותי בשבילך, ואומרים כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי. ומקללך אאור, אותם המקללים אותך, ומקלקלים \* מעשיהם ודרכיהם.

ח) וילך אברם כאשר דבר אליו ה'. כיון שנתברכה בשבע ברכות הללו, מה כתיב. וילך אברם. ו זו היא הנשמה, שהיא אב לגוף. ורם ממקום הרמים. כאשר דבר אליו ה', להכנס באותו הגוף שנצטוו להנהיגו וללמדו.

חלושי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (תהלים קמט) אחרי לה צ"ב. ד) (בראשית יב) לך ד נ"א שיכנפו (קראקא). ה נ"א ויאמרו (דפוסים הראשונים). ו נ"א ליג או הוא עת (קראקא). ז נ"א הנוהג (קראקא ובכל הדפוסים בשם נ"א). ח נ"א ממקום (קראקא). ט נ"א לא גרסינן מדירתך וממקומך ומהנאתך (קראקא). י נ"א מוסיף כי זו (קראקא).

לך לך מארצך

הסולם

מאמר

ד) שנאמר הנצנים נראו וגו': (א"צ פירוש).  
 ה) א"ר יעקב בר אידי וכו': (א"צ פירוש).  
 ו) ובשעה ששולח הקב"ה וכו':  
 ובשעה ששולח אותה הקב"ה ממקום הקודש, מברך אותה בשבע ברכות. ז"ש, ויאמר ה' אל אברם, זו היא הנשמה, הנקראת אב רם, כי היא אב ללמד את הגוף, ורם עליו, כי ממקום רם ונשא היא באה. ומה אומר לה ה', לך לך מארצך וממולדתך, וממקומך ומהנאתך, ומבית אביך, א"ר יעקב, זו היא המראה המאירה, דהיינו ז"א שהוא אב אל הנשמה. אל הארץ אשר אראך, כלומר, לגוף פלוני, לגוף קדוש, לגוף ישר.  
 ז) ועם כל דא ואברכה וגו': (א"צ פירוש).  
 ח) וילך אברם כאשר דבר וכו': (א"צ פירוש).  
 אמר



(ט) אמר רבי יעקב, ראה מה כתיב ביה, כיון שבאה ליכנס כ בגוף, וילך אתו לוט, זהו יצר הרע, המזומן ליכנס עם הנשמה ביחד כיון שנולד אדם. ומנין שנקרא יצר הרע כך. שנאמר, <sup>ו</sup> כי יצר לב האדם רע מנעריו, וזהו לוט שנתארר בעולם.

(י) ואזלא הא, כי הא דא"ר יצחק, הנחש שהשיא לחוה, הוא יצה"ר. וראינו שנתקלל, שנאמר <sup>ז</sup> ארור אתה מכל הבהמה, ולפיכך נקרא לוט. שבשעה שהנשמה בא ליכנס בגוף, מיד וילך אתו לוט, שהוא מזומן ליכנס עמו, ולהשטין לאדם, ולהיות מקטרג להנשמה.

(יא) א"ר יעקב בר ר' אידי, מנין מה שאמרנו, שהוא משל על הנשמה. ממה דכתיב אח"כ, <sup>ח</sup> ויקח אברם את שרה אשתו, זהו הגוף. ואת לוט בן אחיו, זהו יצה"ר, שהוא בן אחיו, משותף ונדבק עם הגוף. ואת כל רכושם אשר רכשו, אלו מעשיהם. ויצאו ללכת ארצה כנען, כולם מדובקים ללכת בהבלי העולם, הולכים אחרי בצעם <sup>ט</sup> והרהורים.

(יב) ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה, בכל מקום שזה מתאוה, הנשמה עמו. והכנעני אז בארץ, זו התאוה, שהיא דבקה בגוף.

(יג) כיון שפוקד הקב"ה מעשיהם, ומוציא הנשמה מן הגוף, הנשמה רוצה לעלות למעלה, ראה מה כתיב בה. <sup>ט</sup> וילך למסעיו מנגב ועד בית אל, ורצונה לחזור אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. א"ר יעקב, אהלה כתיב בה"א, ואזי היא עומדת בין בית אל ובין העי, בין לעלות למעלה, ובין לירד למטה.

(יד) זכתה עולה אל מקום המזבח, אשר עשה שם בראשונה, <sup>ט</sup> מקום אשר מיכאל השר הגדול מקריב נשמתן של צדיקים. ויקרא שם אברם בשם ה', הנשמה נותנת שבח והודאה בירושלים של מעלה, שזכתה לאותה המעלה. <sup>ע</sup> ואם <sup>פ</sup> לא זכתה, מה כתיב. <sup>ס</sup> ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה, דוחין אותה <sup>צ</sup> והולכת עד שסובבת כל העולם עד שתקבל עונשה.

(טו) א"ר יהודה, הצדיקים מה הם עושים אם בא ליטהר, אפילו יצה"ר

מסורת הזהר

הלומי גרסאות

(ו) (בראשית ח) לך קא צ"ו וישב מו צ"ג. ז) (שם ג) כ נוסח אחר ל"ג כגוף (דפוסיס הראשונים). <sup>ז</sup> בדפוס נח קו צ"ב. ח) (שם יב) לך כ צ"ב. ט) (שם יג) ב"ב קראקא חסר מן ואת עד ואת. <sup>ח</sup> נ"א ירהורם קמ צ"ב. י) (שם) לך לב צ"ג. כ) (שם יב) שם ל צ"א. (דפוסיס הראשונים). נ נ"א ורובה (קראקא). <sup>ט</sup> נ"א ל"ג מן מקום עד ויקרא (קראקא). <sup>ע</sup> נ"א ל"ג ואם (דפוסיס הראשונים). <sup>פ</sup> נוסח אחר ולא (ווינצא). <sup>צ</sup> נוסח אחר לא גרסינן והולכת (קראקא).

מאמר

הסולם

לך לך מארצך

(ט) אמר רבי יעקב וכו': (אין צריך פירוש).	(יג) כיון שפוקד הקב"ה וכו': (א"צ פירוש).
(י) ואזלא הא כי וכו': (אין צריך פירוש).	מה
(יא) א"ר יעקב בר ר' אידי וכו': (א"צ פירוש).	(יד) זכתה עולה אל מקום וכו': (א"צ פירוש).
(יב) ויעבר אברם בארץ וגו': (א"צ פירוש).	(טו) א"ר יהודה, הצדיקים וכו': (א"צ פירוש).

ק הבא ר לקטרגו, נשמתו מסייעת אותו. שנאמר ז) ויאמר אברם אל לוט, ט הנשמה אומרת ליצה"ר, אל נא תהי מריבה בני ובינך.

טז) מה עושה הצדיק הזה. הולך לבה"מ, קורא ושונה, ומקטרג ליצה"ר, ואומר לו הלא כל הארץ לפניך, הפרד נא מעלי. סגי אין אית בעלמא, ת דאת יכיל לון, מן קדם דאבאישו עובדיהון. אם השמאל ואימינה, אם אתה רוצה להשמאל אותי, אני אימין, אלך לצד ימין, שלא אטה אשורי ימין ושמאל. ואם הימין ואשמאילה, אע"פ שאראה שהיא טובה עצתך, אעשה הפך רצונך ותאותך.

יז) \* ואמר רבי בו, יצה"ר מהו עושה באותה שעה, שהוא רואה שלא נעשתה עצתו, מה כתיב ביה. ט) ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן, לאותם הרשעים שלא יקטרגו עמו, ובשביל זה הדרך ויפרדו איש מעל אחיו. ואז הנשמה מה כתיב בה. ואברם כבד מאד, בכל מעשים טובים \* וישרים בתורה ומצות.

זהר חדש

יח) \*\* ב ת"ח, קב"ה מגן לצדיקיא, דלא ישלטון בהון בני אנשא, וקב"ה אגין על אברהם, דלא ישלטון ביה ובאנתתיה.

יט) ת"ח, שכינתא לא אתעדי מעם שרה. בההוא ליליא, אתא פרעה למיקרב בהדה. אתא מלאכא, ואלקי ליה. כל אימת דהוה שרה אמרה אלקי, הוה מלקי. כ) ואברהם הוא אתקיף במאריה, דהא שרה לא ג יהון יכלי לשלטאה עלה. הה"ד, ט) וצדיקים ככפיר יבטח. והכא נסיונא ד היא, דלא הרהר אברהם אבתריה דקב"ה.

חלופי גרסאות

מסודת הוזר

ז) (שם יג) שם לה צ"א ט) (שם) שם כז צ"א. ק ג"א בא (דפוסים הראשונים). ר ג"א לקטרג (קראקא). ט ג"א ל"ג. הנשמה אומרת ליצה"ר. ת ג"א דתיכול (משלי כח) שם נא צ"א. (קראקא). א ג"א ל"ג וישרים בתורה ומצות (קראקא). ב בדפוסים ישנים כתבו דף ס"ב ע"א. ג גוססא אחר הו יכלין (דפוסים הראשונים). ד גוססא אחר הוה (קראקא).

לך לך מארזך

הסולם

מאמר

טז) מה עושה הצדיק וכו': (א"צ) פירוש).  
יז) ואמר ר' בו יצה"ר וכו': (א"צ) פירוש).

זהר חדש

יח) ת"ח קב"ה מגן וכו': בוא וראה הקב"ה הוא מגן לצדיקים, שלא ישלטו בהם בני אדם. והקב"ה הגין על אברהם, שלא ישלטו בו ובאשתו.  
יט) ת"ח שכינתא לא וכו': בוא וראה שהשכינה לא וכו' מעם שרה. כליליה הוהא בא פרעה לקרב אליה, בא המלאך והכנה. בכל פעם שאמרה שרה הכה, היה מכה.

כא) אמר רבי, תיח דבגיכ, לא פקיד ליה קביה לנחתא למצרים. אלא הוא מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא, דאמר ליה כך, ולבתר אצטער על אנתתיה. ה ע"כ.

מאמר וישמע אברם כי נשבה אחיו

כב) \* (כ) וישמע אברם כי נשבה אחיו, ר' תנחום פתח, קמתי אני לפתוח לדודי כו' (ז) ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו. א"ר תנחום, בא וראה כמה יש לו לאדם ליטהר מעונותיו, בעוד דרכי התשובה פתוחין לפניו, בטרם יסתם הדרך. שנאמר, (ח) דרשו ה' בהמצאו וגו'. יש עתים שהוא קרוב, ויש עתים שהוא רחוק.

כג) ומי א"ר תנחום הכי, והא כתיב (ט) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. אמר, האי קרא מסייע ליה. משמע דכתיב לכל אשר יקראוהו באמת. ועם כ"ז מאי כתיב. רצון יראיו יעשה.

כד) משל למלך, דהוה יתיב, ואתא בי"נ וצוח קמיה, אצית מלכא כל מה דאמר, ולא אתיב ליה, הוא צוח, ומלכא אצית ושתיק. אזל ההוא ו גברא. כה) אמרו, משמשוהי קמי מלכא, מרנא, למה לא אתיבת להאי מסכינא מדעם. אמר להו, שמעית כל מה דאמר, ואצית ליה, אבל הוא חייבא קמאי, וליתוהי כדאי למעבד רעותיה, דהא אמרו ליה ולחברוהי " זמנין סגיאיין מן שמי, דלא יהוון בישין, וייתון קמאי ואעביד עמהון טבא, ולא אשגחו בי, כען לית אנא משגח \* בהון.

חלופי גרסאות

ה בדפ"י כתבו כאן א"ר יצחק וכו'. ו ג"א ל"ג גברא (קראקא). ז ג"א קמי מלכא משמשוהי (דפוסים הראשונים). ג"א משמשוניה (קראקא). ח ג"א ל"ג זמנין סגיאיין (קראקא). ט ג"א להון (קראקא).

מסורת הזוהר

(ט) (בראשית יד) שם לו צ"א. (ז) (שיר ה) וישלח נט צ"י. (ח) (ישעיה נה) וירא סא צ"ד. (ט) (תהלים קמה) משפטים קכד צ"ת ז"ח כט ט"ב שירי עט ט"ד שני"א פה ט"ד שירא.

וישמע אברם כי נשבה אחיו

הסולם

מאמר

כד) משל למלך דהות וכו': משל למלך שהיה יושב, ובא אדם וצעק לפניו. הקשיב המלך לכל מה דאמר, ולא השיב לו. הוא צעק, והמלך הקשיב ושתיק. הלך האדם.

כה) אמרו משמשוהי קמי וכו': אמרו משרתיו לפני המלך. אדונו, למה לא השבת לאותו העני כלום. אמר להם שמעתי כל מה שאמר, והקשבתי אליו, אבל הוא חייב לפני, ואיננו כדאי שיעשה לו רצונו. כי אמרו לו ולחבריו הרבה פעמים משמי, שלא יהיו רעים, ויבואו אלי ואעשה עמהם טוב, ולא הביטו אלי, עתה איני מביט עליהם.

כא) אמר רבי ת"ח וכו': א"ר באו וראה, כי משום זה לא צוה אותו הקב"ה שירד למצרים, כמו שצוה את יעקב, אלא הוא בעצמו ירד, הוא, כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, שאמר לו את זה, ואח"כ נצטער על אשתו.

מאמר וישמע אברם כי נשבה אחיו

כב) וישמע אברם כי נשבה אחיו: (א"צ פירוש).

כג) ומי א"ר תנחום הכי וכו': (א"צ פירוש).

(דפ"י דף כ"ד סור ב' י' סור ג')

(כו) כך הוא הקב"ה, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ושומע להם. אבל למי שהוא עושה רצונו, להאי כתיב, (ק) רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

(כז) א"ר חלבו אמר רב הונא, ממי אתה למד. ממשה רבינו ע"ה. דכתיב (ח) ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך. אמר משה, רבש"ע לית אנן צריכין למלאך, ולא לשרף, ולא לשר, כ מאי שינויא יהא לנא מן האומות, להם שר, ולנו שר, אבל ונפלינו אני ועמך וגו', ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך הלא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

(כח) א"ר יהודה, מאי הוה דעתיה דמשה, דלא קביל ליה למלאכא. אלא, אמר משה ידענא בהון בישראל, דאינון חייביא וקשי קדל, אלמלי יתמסרון למלאכא, וכל שכן ל למי שהוא מדת הדין, לא ישתיר משנאיהון דישראל שריד ופליט.

(כט) דא"ר יהודה, בכל מקום ה' מדת רחמים. אמר משה, רבש"ע, אתה אמרת שמצאתי חן בעיניך. (ט) ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך ילך נא אדני בקרבנו דהוא מדת רחמים.

(ל) א"ל למה. א"ל, כי עם קשה עורף הוא וסלחת. ישראל סרבנין, טרחנין הם, כיון שחוטאים יש ביד המלאך לעשות דין, ולא לעשות סליחה ומחילה.

#### חלופי גרסאות

#### מסורת הוזהר

(ק) (שם) וישב עה צ"א. (ר) (שמות לג) משטטים קפד אות תקנו. (ש) (שם לד) שם קפה צ"ו. (קראקא). ? ג"א ל"ג למי (דפוסים הראשונים). ונ"א עמנו (קראקא).

#### וישמע אברם כי נשבה אחיו

#### הסולם

#### מאמר

חייבים ועם קשה עורף, אם הם יהיו נמסדים למלאך, וכל שכן למי שהוא מרת הדין, לא ישאר משונאי ישראל שריד ופליט.

(כו) כך הוא הקב"ה וכו': כך הוא הקב"ה, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ושומע להם. אבל מי שעושה רצונו עליו כתוב, רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

(כז) דא"ר יהודה בכל וכו': דא"ר, בכל מקום, הויה הוא מרת הרחמים. אמר משה, רבונו של עולם, אתה אמרת שמצאתי חן בעיניך, ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך ילך נא אדני בקרבנו, שהוא מרת הרחמים. כי אדניי שבכאן, ה"ס מלכות, כשהוא אחד עם הויה, ואז הוא מדת הרחמים.

(כז) אמר ר' חלבו וכו': אר"ח אמר רב הונא, ממי אתה למד. ממשה רבינו עליו השלום. שכתוב, ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך. אמר משה, רבונו של עולם, אינן אנן צריכים למלאך, ולא לשרף, ולא לשר, איזה שינוי יהיה לנו מן האומות, להם שר, ולנו שר, אבל ונפלינו אני ועמך וגו'. ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך, הלא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

(ל) א"ל למה. א"ל וכו': אמר לו, למה אינך רוצה מלאך. א"ל כי עם קשה עורף הוא וסלחת. ישראל הם ממאנים להקשיב, וטרחנים, כיון שחוטאים יש בידי המלאך לעשות דין, ולא לעשות סליחה ומחילה, אבל אתה רחום וחנון, היכולת והכח בך, ורחמיך רבים, וסלחת לעווננו

(כח) א"ר יהודה מאי וכו': אר"י, מה היתה דעתו של משה, שלא קבל את המלאך. אלא אמר משה, אני יודע בהם, בישראל, שהם (דפויי דף כ"ד טור ג')

אבל אתה רחום וחנון, היכולת והכח בך, ורחמיך רבים, וסלחת לעונינו ולחטאתנו ונחלתנו. מה שאין רשות לשום מלאך לעשות כן.

מאמר פתחי לי פתח של תשובה

(א) א"ר שמעון, רחמנותו של הקב"ה אצל כנסת ישראל, הה"ד (n) פתחי לי, n פתח של תשובה, למען n תזכי לכל טוב שבעולם. שראשי נמלא טל, זהו ראש העולם. קווצותי רסיסי לילה, זהו קצה העולם. כלומר, ראש העולם וקצהו, מלאתי כל טוב בשבילך, o ולא פתחת לי באותו זמן. ולאחר כן כשהציק לה מה כתיב, (r) קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו.

(ב) דבר אחר קמתי אני לפתוח לדודי, זו היא הנשמה, אצל הגוף, בעוד \* שהנשמה בגוף, אינם רוצים להעיר דרכי התשובה. א"ר פנחס, בשעה שהנשמה רוצה לצאת מן הגוף, מתחרטת למה לא שבה בתשובה עד שיצאה מן הגוף, ונשאר הגוף ככלי אין חפץ בו.

(ג) וא"ר פנחס, כל שבעת הימים נפשו מתאבלת עליו. ואומרת קמתי אני לפתוח לדודי, תדע לך, בעוד שהנשמה בגוף, והגוף עומד בכח, היא, תשובה מעלייתא, ולא בשעתא דלא יכיל.

(ד) כדא"ר פנחס, משל למה"ד, לאדם העומד על שולחנו, והיה רעב ותאב לאכול, ובעוד שהיה אוכל, עמד עני על הפתח, שאל ממנו להאכילו, ולא החזיר לו פנים, הלך אותו העני בפחי נפש.

(ה) לאחר שעה, הגישו עוד לפניו לאכול, היה בטנו מלא מכל, כיון שראה שאינו יכול לאכול עוד, אמר תנו לו לזה העני. היה חכם אחד עומד עליו,

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

(n) (שיר ה) וירא קב צ"ה. (א) (שם) וירא כה צ"ב. n נ"א מוסיף וגו' פתחי לי פתח (מונקאטש). n נ"א תזכה (קראקא). n נ"א לא פתחה זמן לאחר כן (קראקא) n"א לא פתחה כ"י באותו (חינצ'א).

פתחי לי פתח של תשובה

הסולם

מאמר

לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו. מה שאין רשות לשום מלאך לעשות כן.

מאמר פתחי לי פתח של תשובה

(ב) דבר אחר קמתי וכו': (א"צ פירוש).  
 (ג) וא"ר פנחס כל וכו': (א"צ פירוש).  
 (ד) כדא"ר פנחס משל וכו': (א"צ פירוש).  
 (ה) לאחר שעה הגישו וכו': (א"צ פירוש).

(א) א"ר שמעון רחמנותו וכו': אר"ש. ראה רחמיו של הקב"ה לכנסת ישראל. ז"ש פתחי לי, פתח של תשובה, למען תזכי לכל טוב שבעולם. שראשי נמלא טל, זהו ראש העולם. קווצותי רסיסי לילה, זהו קצה העולם. כלומר n ראש העולם ועד קצהו מלאתי כל טוב בשבילך, ולא פתחת לי באותו (דפו"י דף כ"ד טור ג' י' טור ד')

א"ל שוטה, אלו יכילת לאכול לא נתת לו, עתה שאין בך כח לאכול יותר אתה נותנו לעני.

לו) כך הוא האדם בעה"ז, הולך בהבליו רעב לאכול ולהרויח ממון, בא העני שהוא היצר הטוב, ושאל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה, ולעסוק בתורה, ואינו רוצה, מפני שהוא רעב יותר להרויח ממון.

לז) לאחר זמן תופסין אותו בקולר, כשרואה שאינו יכול להרויח יותר, אומר אחזור בתשובה. שמא יתנו לו שעה לכך, או שמא לא יתנו לו. א"ל הקב"ה, שוטה, עכשיו שאינך יכול עוד להרויח יותר פ את אומר אחזור בתשובה, דאלו היית יכול ק להרויח עוד לא היית חוזר בתשובה, בעודו כך יצאת נשמתו. לח) וא"ר זריקא, רב דמן חברייה אלישע בן אבויה הוה, ולא יהבו ליה רשותא למהדר בתשובה, דנפקא ההוא קלא. ואמר בשעתא דהוה מת, כל אורחין ושבילין מלעילא ומלרע יתסתמון מההוא גברא, דלא ייתי לעלמא דאתי. אריב"ל, למה לן כולי האי, ר ג וזכור את בוראך כו' עד אשר לא יבואו ימי הרעה.

מאמר ב' וישמע אברם כי נשבה אחיו

לט) וישמע אברם כי נשבה אחיו. רבי אבא פתח, כנגד יצר הרע כדאיתא לעיל. ש הא תנינן, כיון שנפרד יצר הרע מן הגוף של צדיק לאיזה מקום הולך, למקום הרשעים, שלא יקטרגו עמו.

מ) מאי משמע. דכתיב ט ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום ואנשי סדום רעים וחטאים וגו', למקום רשעים וחטאים, ת שם שם אהלה לשבת. יצה"ר נ שם מהו עושה. חוטא כ עמם, ומחטיא, עד שנשבה בעונותיו ונלכד.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב) (קהלת יב) מקץ סו צ"א. ג) (בראשית יד) לעיל  
 אות כב צ"ס. ד) (בראשית יג) לך לה צ"ג.  
 ע מחזיר לו פנים (הינצא). פ ג"א ל"ג את (קראקא).  
 צ בדוסס קראקא חוזר פעם ב' שמא יתנו לו והוא  
 כפל לשון וס"ס ק ג"א ל"ג להרויח עוד (דוססים  
 הראשונים). ר ג"א מוסיף דכתיב וזכור (מונקאטש). ש ג"א ל"ג הא (קראקא). ת ג"א ל"ג שם (קראקא).  
 א ג"א ל"ג שם (קראקא). ב ג"א ל"ג עמם (קראקא).

פתחי לי פתח של תשובה

הסולם

מאמר

לו) כך הוא האדם וכו' : (א"צ פירוש).  
 לז) לאחר זמן תופסין וכו' : לאחר זמן תופשים אותו בסוגר. דהיינו שנחלש כחו. וכו' (א"צ פירוש). קולר הוא תרגום סוגר (יחזקאל י"ט ט').

לח) וא"ר זריקא, רב וכו' : ואר"ז גדול מן החברים, הוא אלישע בן אבויה, ולא נתנו לו רשות לחזור בתשובה. שיצא אותו קול, ואמר, שובו בנים שובבים חוץ מאחר (חגיגה ט"ו). ואמר בשעה שהלך למות, כל

ונשמת

(דפוסי דף כ"ז טור ד')

(מא) ונשמת הצדיק ד מה הוא עושה. וישמע אברם זו היא הנשמה, ה כי נשבה אחיו, זה יצה"ר. וירק את חניכיו לידי ביתו, אלו הם הצדיקים המחונכים במצות, ובדרך הטוב, כדקאמר רבי אבהו, כיון שרואה הצדיק דהרשע נעזב ונלכד בעונותיו, הולך ד לאחוז בו, אולי יחזירוהו ׀ בתשובה, ומקרבו ומלמדו. הה"ד, וירדוף עד דן, עד עיקר דינו רודף להצילו מדינה של גיהנם.

(מב) וכן הוא דרך הצדיקים, לרדוף אחרי הרשעים ׀ כדי להחזירם למוטב. מה כתיב בהו. ה ויחלק עליהם לילה וגו'. וזהו נשמת הצדיקים, שמיסרים ומבקשים להם, כדי שלא ילכו בדרך רשעתם. הוא ועבדיו ויכם, הנשמה והצדיקים רודפים אחריהם, ומוכיחין להם, ומייסרים להם.

(מג) וירדפם עד ד חובה, מודיעים להם רעתם, ורודפים אחריהם, עד שמגלים להם רעתם ורשעתם, למען יבושו ממעשיהם. וזהו וירדפם עד חובה. הנשמה עושה כך, ומודיעה להם דרכם הרעה, וזהו עד חובה. \* והאיך ׀ הם הולכים, לשמאל ולא לימין.

(מד) מה כתיב אחרי כן. ה וישב את כל הרכוש וגם את לוט. א"ר אבהו, בעל כרחם הם חוזרים בתשובה. דכתיב וגם את לוט אחיו ורכושו השיב. ואפילו יצה"ר, בעיכ ׀ שב בתשובה. וא"ר אבהו, בא וראה כמה שכרו של אדם העושה ׀ לאחרים לחזור בתשובה. מניל. ממה דכתיב אחריו, ה ומלכי צדק מלך שלם. מה) תאני רבי חייא רבה, בשעה שנשמת הצדיק, המחזיר בתשובה לאחרים, יוצאה מן הגוף. מיכאל השר הגדול המקריב נפשות הצדיקים לפני בוראו, הוא יוצא ומקדים שלום לנשמתו של אותו צדיק, שנאמר ומלכי צדק, זהו מיכאל ראש שומרי שערי צדק. מלך שלם, זו ירושלים של מעלה. הוציא לחם ויין, שמקדים ויוצא לקראתו, ואומר לו שלום בואך.

(מו) א"ר חייא, מכאן למדנו, כל המקדים ויוצא לקראת הבא מן הדרך,

#### חלופי גרסאות

#### מסורת הזוהר

ה) (שם יד) שם קכה צ"א. ו) (שם) לך לו צ"ב. ג) נ"א וכשמת (דפוסים הראשונים). ד) מוסיף נשמתו מה (קראקא). ה) נ"א ל"ג כי (קראקא). ו) נ"א רשע ז) (שם) שם טב צ"ב.  
ו) (חיינציא). ט) בדפוס קראקא חסר מן כדי עד כדי. י) בדפוס קראקא חסר מן חובה עד חובה והאיך. כ) נ"א ל"ג הם (דפוסים הראשונים). ל) נ"א מחזירו (קראקא). מ) נ"א לאחר (דפוסים הראשונים).

מאמך ב'	הסולם	וישמע אברם כי נשבה אחיו
(מא) ונשמת הצדיק מה וכו' : (א"צ פירוש).	(מד) מה כתיב אחרי כן וכו' : (א"צ פירוש).	(א"צ)
(מב) וכן הוא דרך הצדיקים וכו' : (א"צ פירוש).	(מה) תאני רבי חייא וכו' : (א"צ פירוש).	(א"צ)
(מג) וירדפם עד חובה וכו' : (א"צ פירוש).	(מו) א"ר חייא מכאן וכו' : (א"צ פירוש).	(א"צ)

אלא

ונותן לו שלום, מעלה עליו הכתוב כאלו אכילה ושתיה הוא נותן לו. מנ"ל. מהאי קרא, דכתיב <sup>ח</sup> על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. וכי צריכינן ישראל ללחם ולמים, והלא המן יורד להם, שהיה טב ושפיר מכל אכילה שבעולם. (מז) אלא מפני שלא באו להקדים להם שלום, העלה עליהם הכתוב כאילו חסרו מחייתם. וכל המקדים שלום לחבירו, ויוצא לו לדרך, מעלה עליו הכתוב, כאלו נותן לו לאכול ולשתות. וכן א"ר חייא רבה, מיכאל נ וגבריאל ומלאכי השרת השומרים שערי צדק, יוצאין לקראתו, ומקדימין לו שלום. (מח) והוא כהן לאל עליון, דתאני רב יוסף, כשם שכ"ג למטה, כך מיכאל השר הגדול הוא כהן למעלה, והוא מקדים ומברך לנשמה קודם, ואח"כ מברך להקב"ה. ואלמלא מקרא כתוב א"א לאומרו, שנאמר <sup>ט</sup> ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ. אשריך שזכית לכך, ואח"כ וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך, אלו הרשעים שזיכיתם בתשובה, ועשית את נשמתם. (מט) <sup>י</sup> ויתן לו מעשר מכל, א"ר יצחק, האי קרא לא ידענו, מי נתן מעשר למי. אלא הקב"ה נותן לו מעשר. נוטל אות א' מתחת כסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהוא אברם. ואיזו היא אות אחת. אות ה'. כאשר נברא העולם בה, להיות צרורה בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתו. הה"ד, <sup>כ</sup> ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם, וזהו המעשר שנתן לו הקב"ה. (נ) א"ר יהודה, <sup>כ</sup> מהו מכל. הוא שכינתו של מקום. דהא תנינן, א"ר ברכיה, <sup>כ</sup> מד"כ <sup>כ</sup> וה' ברך את אברהם בכל, שהשרה שכינתו עמו. (נא) אמר רב חסדא, אין הקב"ה עושה משפט ברשעים בעולם הבא, עד

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח (דברים כג) בלק נג צ"ק. ט (בראשית יד) לך טה  
 צ"א. י (שם) שם צ צ"ב תק"ח קטו ט"א ש"ט.נ  
 כ (שם יז) שם ק צ"ג. ל (בראשית כד) חיי שרה  
 לו צ"ב ז"ח נא ט"ד ש"י נב ט"א ש"ח תק"ח קטו ט"ג ש"ו.

וישמע אברהם כי נשבה אחיו

הסולם

מאמר ב'

(מז) אלא מפני שלא וכו' : (א"צ פירוש).  
 (מח) והוא כהן לאל עליון וכו' : (א"צ פירוש).  
 (מט) ויתן לו מעשר מכל : א"ר יצחק, מקרא זה, אין אנו יודעים, מי נתן מעשר למי. ומשיב, אלא הקב"ה נתן לו מעשר. שלוקח את אחת מתחת כסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהיא אברם. ואיזו היא אות אחת. היא אות ה', שהיא המלכות, כמו שנברא העולם בה, שתהיה הנשמה צרודה  
 (דפו"י דף כ"ה טור א') 306  
 (נא) אמר רב חסדא וכו' : (א"צ פירוש). ותאנא



שנמלך בנשמתן של צדיקים, שנאמר (n) מנשמת אלוה יאבדו. זכשהן אובדין, אין אובדין אלא מאותו הדין, שהנשמה דנה לרשעים.

(נב) ותאנא, ערסיאל שרו של גיהנם, עומד לפני נשמת הצדיקים, שלא יתפללו על הרשעים לפני הקב"ה, ושיתנם ברשותו להורידם לבאר שחת. הה"ד, ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש. מלך סדום זהו שרו של גיהנם, העומד על הרשעים, והוא מלך סדום.

(נג) ומה אומר לנשמה שהוא אברם. תן לי הנפש שהיא החוטאת, כד"א (n) הנפש החוטאת היא תמות. כלומר, תן לי אותה הנפש \* שהיא מתאוה בחטאות, כדי שתהא נדונית כפי רשעתה, ולא תקחנה בתחנוניך. והרכוש קח לך, אותם אשר שבו בתשובה בנפשותם מדרכם הרעה, קח לך והצילם מדינה של גיהנם.

(נד) א"ר יהודה, באותה שעה הנשמה מה היא אומרת. ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' אל עליון בשבועה, שלא אתפלל, ולא אקח לאותם הרשעים, שהייתי מכריז לפניהם באותו עולם, והוכחתי לחזור בתשובה, ופרשתי להם כל משפטי גיהנם, ולא שמעו לי, אם אקח מכל אשר לך, שלך הם, וברשותך הם.

(נה) דאריב"ל, זמנא חדא חזי הוית וערעית סמוך לתרעא דגיהנם, ושמעית קל חייביא, דהוו טרידין בגיהנם בדינא פ רבא, דדיינין לחייביא בעלמא דאתי, והוו אמרין, פותקנא סייפנא, שמענא, ולא ז אריכנא אודנא, ווי לן, מילתא דצדיקיא לא עבדנא.

(נו) פ בכינא, שמעית ההוא קלא דאמר, בר ליואי בר ליואי, סק סיקתך וסתום פומך, לית לך רשותא ר לצלאה ש עלוהי, ואת וחברייא כתיב n בכו, ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות א רגליכם.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(n) (איוב ד) לך קלה צ"ה. (ו) (בראשית יד). (ז) (יחזקאל פ נ"א ל"ג רבא (קראקא). ז נ"א אורכנא (קראקא) (יח). (ט) (מלאכי ג) ב"ב רכח צ"ג. נ"א אוריכנא (חינצא). ק נ"א כדנא (קראקא). ר נ"א ל"ג לצלאה עלוהי (קראקא). ש נ"א עליהו (חינצא). ת נ"א בהו (דפיסים הראשונים). א רגלי הצדיקים (קראקא).

וישמע אברם כי נשבה אחיו

הסולם

מאמר ב'

(נב) ותאנא ערסיאל שרו וכו': (א"צ פירושו).

(נג) ומה אומר לנשמה וכו': (א"צ פירושו).

(נד) א"ר יהודה באותה וכו': (א"צ פירושו).

(נה) דאריב"ל זמנא חדא וכו': כי אמר ר' יהושע בן לוי. פעם אחת הייתי רזאה, ונפגשתי סמוך לשערי הגיהנם, ושמעתי קול הרשעים שהיו מתיסרים בגיהנם בדין 307 (תפריי דף כ"ה טור א' י) טור ב')

(ז) הגדול שדנים הרשעים בעולם הבא. והיו אומרים ראויים אנו לפסק הוה, כי שמענו דברי מוסר, ולא הטינו אזנינו, אוי לנו, שלא עשינו כדבר הצדיקים. פותקנא סייפנא, פירושו לפי הענין, שאנו ראויים לפסק הוה.

(ז) בכינא שמעית ההוא וכו': בכיתי. שמעתי קול שאמר, בן לוי, בן לוי, עליה עליתך, וסתום פיך, אין לך רשות להתפלל עליהם, ואתה והחברים, כתוב בכם, ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם. סיקתך

נז) ואריב"ל, שבעה מדורות יש בגיהנם, כאשר נדונין הרשעים לעתיד לבא. ושבעה פתחים יש בגיהנם, כנגד שבעה פתחים שיש לנשמות הצדיקים להכנס בהם. כנגדן, יש לנפש הרשע שבעה פתחים להכנס בהם, ואלו הן: אופל, צלמות, שערי מות, באר שחת, טיט היום, שאול, ואבדון. ושם נידונים שנים עשר חדש.

נח) דא"ר שמעון, משפט רשעים בגיהנם, שנים עשר חדש. ושם יצפצפו בתשובה, ונשמתן של צדיקים ב פוגעין לפני הקב"ה, ומעלין אותן משאול, שהוא המדור הששי. שנאמר, (9) מוריד שאול ויעל.

נט) ומי שנכנס במדור התחתון שהוא אבדון, שוב אינו עולה. דתאנא, א"ר יהודה, אע"פ שנכנס בשאול, עולה בתשובה. שנאמר, (10) מבטן שאול שועתי שמעת קולי.

ס) ד"א (11) הרימותי ידי אל ה' אל עליון וגר אם מחוט וגר א"ר אלעזר, הראויים לך שהם רשעים גמורים, שלא שבו בתשובה מעולם, בשבועה שלא אקחם לעולם.

סא) בלעדי רק אשר אכלו הנערים, א"ר תנחום, בא וראה כמה חביבה התורה לפני הקב"ה, שבשבילה זוכה האדם לחיי העולם הבא, וכל המלמד תורה לאחרים, יותר מכולם. בא וראה מה כתיב בכאן. אם אקח מכל אשר לך, אותם הרשעים הראויים לך. בלעדי רק אשר אכלו הנערים, חוץ מאותם המורים תורה לאחרים ולתינוקות, ששכרם כפול.

סב) דא"ר יצחק, המלמד תורה לתינוקות, דירתו עם השכינה. והיינו דא"ר שמעון, כד הוה אתי למחמי עולימיא בבי רב, הוה אמר, אזלנא למחמי אפי שכינתא.

סג) ד ואומר, (12) רק אשר אכלו הנערים, חוץ מאותם אשר למדו לנערים

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

(9) (ש"א ב) תרומה כמה צ"ר. (צ) (יונה ב) ויחי ב נ"א פוגעין אותם (קראקא). ג נ"א מוסיף אותם קסד צ"ד. (ק) (בראשית יד) יתרו ב צ"ו. (ד) (שם). הראויים (קראקא). ד נ"א ואמר (קראקא).

וישמע אברם כי נשכה אחיו

הסולם

מאמר ב'

ס"א) בלעדי רק אשר וגר: (א"צ פירוש). פיקתך פירושו עליתך. כי על, עלה נעלה. מתרגם, מיסק ניסק (במדבר י"ג ל"א).

ס"ב) דא"ר יצחק המלמד וכו': שא"ר יצחק, המלמד תורה לילדים, דירתו עם השכינה, והיינו שאמר ר' שמעון, כשבא לראות הנערים בבית רבן, היה אומר, אני הולך לראות פני השכינה.

נח) דא"ר שמעון משפט וכו': (א"צ פירוש). נז) ואריב"ל שבעה מדורות וכו':

נט) ומי שנכנס במדור וכו': (א"צ פירוש).

ס) ד"א חרימותי ידי וגר: (א"צ פירוש). סג) ואומר רק אשר אכלו וכו': (א"צ פירוש).

תורה, וחלק האנשים אשר הלכו אתי באותו העולם, תדע שאחזיק בהם, ולא אתנם לך, אע"פ שראוים ליענש.

סד) כל כך יש לנשמת הצדיק עם מלך סדום, שהוא שרו של גיהנם, המושל על הרשעים. ועוד ה' אומר לו, לא אני לבדי אחזיק באלו, אלא ענר אשכול וממרא, שהם האבות הם יקחו חלקם.

סה) רבי אלעזר בר רבי שמעון פגע ביה באליהו, בדיוקנא דסבא חדא, ועלם זעיר עמיה, והוה מעבר נהרא דמייא רבא, ז' לאעברא להך גיסא, א"ל סבא, ה' ארמי אכתפאי רבייא דין, ואת באידך גיסא, \* וועבר לכוך מעברא דמיא. סו) אמר, ו' ולא מארי דדרא את, ולא תיכול לאעבריננא. א"ל סבא, אי אתפסך. בתרי ידי, לך וליה, ארמי יתכוון לאידך גיסא בפלגות מילא.

סז) א"ל, ו' ולעית באורייתא. א"ל אין. ז' א"ל ולא נקראת תושיה, שמתשת כחו של אדם. א"ל ולא נקראת אסותא, ושקוייא, שנאמר ו' רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, אף אנא שתי מאורייתא סגיאה, כמאן דשתי מאנא דאסותא ו' ואתיישר חילי. אעבריננו.

סח) ו' א"ל סבא סבא, מאן רביא דין גבך. א"ל אנא מליף ליה באורייתא. א"ל, סבא סבא, חילי סגיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, ובגיניה דרבייא דין, לא אשבוך למלאכא דגיהנם, ו' למינגע בך, ואנא עיילנא לך לעלמא דאתי, ו' בתקיף חילי דאית לי תמן.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ה' ג"א אמר (קראקא). ו' ג"א ועולים (דפוסים הראשונים). ז' ג"א לאעבריה (קראקא). ח' ג"א רמא כתסאי (קראקא). ט' ג"א לא (קראקא). י' ג"א בחד (חינצ'א). כ' ג"א על מה לא עלעת (קראקא). ל' ג"א ל"ג א"ל (קראקא). מ' ג"א ואיתשר (קראקא). נ' בדפוס קראקא חסר מן א"ל סבא עד א"ל סבא. ס' ג"א למיגע (דפוסים הראשונים). ע' ג"א בתקוף (דפוסים הראשונים).

וישמע אברם כי נשכה אחיו

הסולם

מאמר ב'

סז) א"ל ולעית באורייתא וכו': אמד לי, ואתה עוסק בתורה. אמדתי לו כן. אמד לי, וכי אין התורה נקראת תושיה. מפני שמתשת כחו של אדם. אמדתי לו, ולא נקראת רפואה. ושקוי, שנאמר רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. אף אני שתיתי הרבה מן התורה, כמי ששותה רבד רפואה, ונתחזק כחי. העברתי אותם.

סח) א"ל סבא סבא וכו': אמדתי לו, זקן זקן, מי הוא הילד הזה שאצלך. אמד לי, אני מלמד אותו תורה. אמדתי לו, זקן זקן, כחי גדול בעולם הזה ובעולם הבא, ובשביל הילד הזה שאאתה לומד עמו. לא אתן את המלאך שעל הגיהנם לנגוע בך. ואני אביאך לעולם הבא, בגודל כחי שיש לי שם.

א"ל

סד) כל כך יש לנשמת וכו': (אי"צ פירוש).

סה) רבי אלעזר ב"ר שמעון וכו': ר"א בר"ש, פגש את אליהו, שהיה בצורת זקן, ונער אחד קטן עמו. והיתה שם מעברת מי נהר גדול, דהיינו מקום שעוברים בו את הנהר, לעבור לצד ה' של הנהר. אמדתי לו, זקן, ארים את הילד הזה על כתפי, ואותך אקח בצד השני, ואעבידכם את מעברת המים.

סו) אמר ולאן מארי וכו': אמד לי, וכי אינך גדול הדור, לא תוכל להעבירנו. אמדתי לו זקן זקן, אם אתפוש בשתי ידי, לך ולו, אטיל אתכם לצד ה' בחצי מלה. כלומר במשך זמן שמבטאים חצי מלה.

ט) א"ל, רבי ר', חילך סגיא להעלמא דאתי, כחד מן שמשוי דקביה דמשמשין קדמוהי. עד דאשגח ביה, לא חזייה. ז אמר ש"מ דאליהו הוה, והוה חדי בעובדוי דעבד ליה.

ע) ומן יומא ההוא כד הוה חמי דיוקנא דאבוי, הוה א"ל אבא אבא, אימא לההוא ק סבא, שפמין סגיאין מאורייתא הוה. א"ל אימא ליה סבא דקדמאי, סבא ר דפותקא. ט ומיד יתיישר חילך.

מאמר ששים גבורים סביב לה

עא) ת) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו', ר' עזריה ת פתח, משכני אחרין נרוצה. א"ר יצחק, כל הקורא ק"ש כתקנה על מטתו, עולה נשמתו לשוט בארץ החיים.

א/עב) א"ר נ אייבו, מאי כתקנה. ת"ש, ששים אותיות ידועות יש בק"ש של לילה, שיהא מכוין בהם לדעת, הסובבים את כסא הכבוד, שהם ששים. הה"ד, ב) ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. ג והא ע' אינון. אלא עשר ממונים למיעבד דינא. שנאמר, ד) אלקים נצב בעדת אל.

חלופי גרסאות

מסודת הזהר

פ ג"א מילך (מונקאטש). צ ג"א א"ל (קראקא). ק בדפוס קראקא חסר מן סבא עד סבא. ר ג"א דפיתקא (קראקא). ש ג"א א"ל דאיתשר חילך (קראקא). ת ג"א מוסיף פתח בהאי קרא (קראקא). א ג"א בו (דפוסים הראשונים). ב ה"ג דפוס מונקאטש ובדפוסים הראשונים ל"ג מן והא עד סוף האות.

ח) (בראשית טו) לך מט צ"ג שם דף קטו צ"א ז"ח כו ט"א שט"ז. א) (שיר א) לך קו צ"א ז"ח סה ט"ב שט"ז כו ט"ג ש"ב סו ט"א ש"א ט"ב שלי"ה ט"ג ש"ב ט"ד ש"ז סח ט"א ש"ב ט"ב ש"ו. ב) (שם ג) ג"א שמב צ"ב. ג) (תהלים סב) וישלח פד צ"א.

וישמע אברם כי נשבה אחיו

הסולם

מאמר ב'

דוחו של משה, כמ"ש ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש (בהעלותך י"א). וע"ש בפרש"י, נטל ע"ב פתקין וכתב על שבעים זקן ועל שנים חלק וכו' מי שעלה בידו זקן נתקדש ומי שעלה בידו חלק, א"ל המקום לא חפץ בכך. (והוא ממדרש רבה פ"ט) ח"ש, אימא ליה סבא דקדמאי, שיאמר לו, זקן של הראשונים, דהיינו של ע' זקנים, סבא דפותקא, זקן שקבלו הכתב שהיה כתוב עליו זקן. וכשיזכיר דברים אלו, הבטיח לו ר"ש אביו, ומיד יתיישר חילך. שמיד יתחזק כחו בתורה.

ט) א"ל רבי רבי חילך וכו' : אמר לי, רבי רבי, כחך גדול לעולם הבא, כאחד ממשרתיו של הקב"ה המשרתים לפניו. בעוד שהבטתי עליו, לא ראיתיו. אמרת, משמע, שהוא היה אליהו. והייתי שמח במעשים שעשיתי לו.

ע) ומן יומא ההוא וכו' : ומיום ההוא, כשהיה רואה צורת אביו, היה אומר לו, אבי אביו, אמור לאותו זקן, בטולים רבים בתורה היו. א"ל, אמור לו, זקן של הראשונים, זקן, שבכתובים, ומיד יתחזק כחך.

פירושו. שר"א אמר לאביו, שיבקש מאליהו, שיתפלל עליו, על שיש לו הרבה בטול תורה. שפמין, הוא מלשון יומא דמפגדי ביה רבנן אמרי האידנא יומא דישפמי הוא (שבת קכט) : שפירושו יום של פגור וביטול תורה. וז"ש שפמין סגיאין מאורייתא הוה, שהיו לו בטולים הרבה בתורה. ונתן לו אביו סגולה על זה, שיזכיר הזקנים, שנחה עליהם

מאמר ששים גבורים סביב לה

עא) אחר הדברים האלה וגו' : (א"צ פירושו).

א/עב) א"ר אייבו מאי וכו' : א"ר אייבו, מהו קריאת שמע כתקונה שאומר ר"י, בא

ב/עב) ת"ר, זמנא חדא, אזל רבי דוסתאי למחמי לר' אלעזר בן ערך, אזדמן ליה רבי חגי, א"ל, לימא לן מר אורחא דתקנא קמיה למאן אזל. א"ל למחמי, סבר אפי יומין, א"ל מאן הוא. א"ל, מאן דנחתין קמיה, רברבי עילאי דמלכא בריך ה הוא.

עג) א"ל, ניהא ליה למר דאיזיל עמיה לאורחיה. א"ל, אי תיכול למסבר סברא למאי דתשמע, זיל. ואי לא, סטי אבתרך, כי היכי דלא תענש. א"ל לא ליחוש מר להאי, דהא שמעית מילתא דרזא עילאה, ואסתכלית ביה, וסברית סברא.

עד) א"ל ומאי היא. א"ל שמעית האי רזא דהאי פסוקא, הנה מטתו שלשלמה, היא כורסייא יקרא ה דמלכא דשלמא כולא דיליה. ששים גבורים סביב לה, אלין שתין רברביא משמשין עילאין קדישין, דאינון משמשין גבי כורסא יקרא דמלכא עילאה. מגבורי ישראל, דאנון ממנן תחות שולטנא רברבא קדישא, מיכאל ה אפוטרופסא דישראל. בגין דאינון תחות ידיה, כלהו רברבין אפוטרופין דישראל, הה"ד מגבורי ישראל.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ד) (שיר ג) ב"א שמג צ"א. ג נ"א סכא אנפי עתיק יומין (קראקא). ד נ"א רבבא (קראקא). ה נ"א ל"ג הוא (קראקא). ו נ"א סטרי (קראקא). ז נ"א ל"ג כי היכי דלא תענש (קראקא). ח בפרוט קראקא חסר מן דמלכא עד דמלכא. ט נ"א הוא אפטרופסא. י נוסח אחר ובגין (קראקא).

מאמר

הסולם

ששים גבורים סביב לה

חכמים פעם אחת, הלך ר' דוסתאי לראות את ר' אלעזר בן ערך. נזדמן לו ר' חגי. א"ל ר' חגי, יאמר לנו אדוני, הדרך המתוקן לפניו, למי הוא הולך. א"ל, לראות תואר פניו של הזקן מימים. א"ל מי הוא. א"ל, הוא, מי שירודים לפניו השרים העליונים של המלך ברוך הוא. דהיתו ר' אלעזר בן ערך.

עג) א"ל ניהא ליה וכו': א"ל, נוח לו לאדוני, שאלך עמו לדרכו. א"ל אם תוכל להבין השכל ממה שתשמע, דהיינו שתוכל להשכיל פנימיות השמועה, לך עמי. ואם לא, סוד אחריתך, כדי שלא תענש. א"ל אל ידאג מר לזה, כי כבר שמעתי דבר סוד עליון, והסתכלתי בו, והבנתי השכל שבו.

עד) א"ל ומאי הוא וכו': א"ל ומהו הדבר ששמעת. אמר לו, שמעתי הסוד של הפסוק הזה. הנה מטתו שלשלמה, היא כסא הכבוד של המלך, שהשלום כולו שלו. דהיינו המלכות הנקראת כסא הכבוד. ששים גבורים סביב לה. אלו הם ששים שרים משרתים עליונים

בא ושמע, ששים אותיות ידועות יש בקריאת שמע של לילה, ויהיה מכוון בהם לדעת אותם הסובבים את כסא הכבוד, דהיינו המלאכים הסובבים את המלכות, שהם ששים. ז"ש ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. שואל. והרי ע' מלאכים הם הסובבים את המלכות (כמ"ש בזהר וירא אות רע"ה). ומשיב, אלא עשרה מלאכים הם הממונים לעשות דין, שנאמר אלקים נצב בעדת אל.

פירוש. ע' מלאכים הסובבים את המלכות הם בחינת ז"ס חג"ת נהי"מ שכל אחת כלולה מעשר. וחושב כאן אותם ששים מלאכים שהם כנגד חג"ת נה"י. ועשרה מלאכים שהם כנגד המלכות אינו חושב לכוון כנגדם, משום שהמלכות נקראת אלקים והיא בחינת דין. בסו"ה אלקים נצב בעדת אל בקרב אלקים ישפוט. שרומז על המלכות, שהיא דין. וסוד ששים האותיות, שבקריאת שמע, שצריכים לכוון בהן, אין הנהר מפרשו.

ב/עב) ת"ר זמנא חדא וכו': שנו (דפו"י דף כ"ה טור ג) 311

עה) א"ל ר' דוסתאי, יאות אנת יתיר מני, למיזל למחמי סבר אפי יומין. אזלו, כד מטו לגביה, וחמא לון, אמר לשמשיה זיל ואימא לון, דכורסייא דתלת קיימא מאי היא כ בלא חד.

עו) שמע רבי דוסתאי, אסתכל בנפשיה מילתא, ז ואמר לשמשא זיל ואימא ליה למר, דלאו למגנא אמר דוד, ה) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ו) דא דוד מלכא דאיהו רביעאה.

עז) אזל שמשיה וא"ל האי מילתא, א"ל, \* מימר שפיר קאמרת, אלא זיל ואימא ליה, אן געלו ביה בדוד, דאמר אבן מאסו הבונים.

עח) א"ל לר' חגי, שמעת בהאי מילתא פתגם. א"ל תלת ענייני שמעית, חד הוא דרשא, א"ל לאו לדרשא קא אתינא הכא. דעובדא דישי ובנוי שמענא, אבל עיקרא דמלתא אי שמעת, אימא.

עט) אמר, עיקרא דמלתא אינון תרי ענייני דשמעית, חדא ז) הוא דאמר אבא, ביומא דאתבני בי מקדשא עבד קב"ה טיבו סגי לדוד מלכא.

פ) דבתר דאודמן ליה ההוא חובא, ואע"ג דמחל ליה קב"ה, כד נפק מהאי עלמא, לא ו) שבקוהו מלאכי עילאי למעבר תרעי ירושלים דלעילא, והוה יתיב אבראי.

## מסורת הזהר

## חלופי גרסאות

ח) (תהלים קיח) ב"א קיב צ"א תק"ח ק ט"א ש"ה  
ט"ג של"ד קט ט"ב ש"ד קי ט"א ש"ב.  
כ ג"א כלא הוא כלא וליג בלא חד (קראקא). ל ג"א  
אמר (דפוסיס הראשונים). מ ג"א ליג דא דוד (קראקא).  
נ ג"א דאמר הוא וליג אבא (קראקא). ס ג"א שבקוה  
(דפוסיס הראשונים).

## מאמר

## הסולם

## וישמע אכרם כי נשבה אחיו

נמצא אז הכסא בג' רגליט, ורגל הרביעית חסרה.

עז) אזל שמשיה ואמר וכו': הלך המשרת ואמר לו לר' אלעזר בן ערך, דבר זה של ר"ד. אמר לו, האמידה, יפה אתה אומר, אלא לך ואמור לו, איפא מאסו בו בדוד. שאמר, אבן מאסו הבונים.

עח) א"ל לר' חגי וכו': אמר ר' דוסתאי, לר' חגי, שמעת דבר בענין הזה. א"ל, ג' עניינים שמעתי, ענין אחד, הוא דרש. א"ל, לא לשמוע דרוש באתי לכאן, הספור של ישי ובניו שמעתי. (שמואל א' ט"ז) אבל עיקר הדבר, אם שמעת, אמור.

עט) אמר עיקרא דמלתא וכו': אמר, עיקר הדבר, הם שני עניינים ששמעתי. א' הוא, שאמר אבי, ביום שנבנה בית המקדש עשה הקב"ה חסד גדול לדוד המלך.

פ) דבתר דאודמן ליה וכו': כי אחר שקרה לו אותו החטא, דבת שבע, ואע"פ שמחל לו

עליונים קדושים, שהם המשרתים את כסא הכבוד של המלך העליון. מגבורי ישראל, שהם ממונים תחת הממשלה הגדולה, הקדושה של מיכאל, המגין על ישראל, ומשום שהם תחת ידיו, הם כולם שרים המגינים על ישראל. ז"ש, מגבורי ישראל.

עה) א"ל ר' דוסתאי וכו': א"ל ר"ד, דאוי אתה יותר ממני ללכת לראות תואר פניו של הזקן מימים. דהיינו ר' אלעזר בן ערך. הלכו, כשהגיעו אצלו, וראה אותם, אמר למשרתו, לך ואמור להם, כסא של שלשה רגלים בלי אחד, מהו.

עו) שמע ר' דוסתאי וכו': שמע ר"ד, הסתכל בעצמו בכבוד, ואמר אל המשרת, לך ואמור לו לאדונך, שלא בחנם אמר דוד, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. שזהו דוד המלך, דהיינו המלכות, שהוא הרגל הרביעית של הכסא. ומתוך שמאסו אותו מתחילה, היה

פא) וביומא דאתבני בי מקדשא, קרא קב"ה למיכאל רברבא קדישא, ומני ליה למהוי הוא, ושתין קדישין עילאין, אפוטרופסים דישראל, אינון דאסחרו כורסי קדישא דיקריה.

פב) ומני ליה למיכאל, למיעל לדוד משיחא בתרעי ירושלים דלעילא, ולא תקנא ליה עם ם אבהתנא, רתיכא קדישא ף עילאה, הה"ד ן על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו.

פג) ואידך ענינא הוא, דכתיב ביהודה סבוי, ץ דגעלוי ביה ף אחוי. הה"ד, ן וירד יהודה מאת אחיו, ך דסרו ליה מגאותיה. וקב"ה לא ניחא ם קמיה מכל בנוי דיעקב, למהוי שולטנא דמלכותא דעלמין, אלא ליהודה. הה"ד, ן לא יסור שבט מיהודה וכר ולו יקתה עמים הוא בלחודוי, ן ולא לשאר בנוי דיעקב, והיינו מלתא דהוה אמר אבוי.

פד) ותו שמענא, מאי חמא קב"ה למיהב שולטנותא ליהודה מכל שאר אחוי. אלא, אסתכל קב"ה בשמיה הגדול דהוה רשים בשמיה דיהודה, ובגיניה א אשלטיה על כלא, ושולטניה לא תעדי. אתא ר' דוסתאי ונשקיה ברישיה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (מא ח.) ז) (בראשית לח) וישב מד צ"ג. ח) (שם מט) ביא רג צ"א צ"ג.  
 ע ג"א אבהתא (דפוסים הראשונים). ף ג"א וכתוב ול"ג מן עלאה עד דכתיב (קראקא). ץ ג"א דגעלו (דפוסים הראשונים). ף ג"א אחויה (קראקא). ך ג"א דסברו (מונקאטש). ם ג"א מוסיף ביה קמיה (קראקא). ן ג"א אלא (מונקאטש). א ג"א שלטיה (קראקא).

ששים גבורים סביב לה

הסולם

מאמר

פג) ואידך ענינא הוא וכר: וענין השני, הוא שכתוב ביהודה זקנו. שמאסו בו אחיו. ז"ש, וירד יהודה מאת אחיו, שהסידו אותו מגאותו. שהיה מקודם מלך עליהם, ועתה הסירו אותו ממלכותו. והקב"ה, לא נראה לפניו, מכל בניו של יעקב, שתהיה לו שליטת המלכות לעולם, אלא יהודה. ז"ש, לא יסור שבט מיהודה וגו' ולו יקתה עמים. הוא לבד, ולא שאר בניו של יעקב. והוא הדבר שהיה אומר אביו, יעקב. שאמר לא יסור שבט וגו'. ומבואר מכאן, שאבן מאסו הבונים, נאמר על יהודה זקנו של דוד. שאחיו מאסוהו, והקב"ה עשהו לראש פנה.

לו הקב"ה, כשיצא מהעולם הזה, לא עזבוהו מלאכים העליונים לעבור שערי ירושלים שלמעלה, והיה יושב בחוץ.  
 פא) וביומא דאתבני בי וכר: וביום שנבנה בית המקדש. קרא הקב"ה למיכאל השר, הקדוש, ומינה אתו, שיהיה הוא וששים מלאכים קדושים עליונים, מגינים על ישראל, והם הסובבים את כסא הכבוד הקדוש.

פד) ותו שמענא מאי וכר: ועוד שמעתי. מה ראה הקב"ה לתת ממשלה ליהודה יותר מכל שאר אחיו. אלא שהסתכל הקב"ה בשמו הגדול, הויה, שהיה רשום בשמו של יהודה, ובשבילו השליטו על כל, וממשלתו לא תפסק. בא ר' דוסתאי ונשקו בראשו. שמע

פב) ומני ליה למיכאל וכר: ומינה את מיכאל, שיכניס את דוד המלך המשיח, בשערי ירושלים של מעלה, ולתקנו עם תאבות ביחוד, להיות מרכבה קדושה עליונה. ז"ש על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו. דהיינו הטובה שתקן אותו להיות רגל רביעית למרכבה הקדושה, יחד עם האבות. והנה מבואר, שאחרט שנבנה ביהמ"ק, נאמר בו אבן מאסו הבונים. וכשאבנה ביהמ"ק, היתה לראש פנה. כי נעשה לרגל רביעית של הכסא.

פה) שמע רבי אלעזר, ונפק לגביהון, אמר אתון מאריהון דמתיבתא עילאה, ב פלגותא ג ושלימתא אייתו גבאי, ותחמון ותיחון. מה דלא הוה גלי לעלמין דכתיב ט) כי לא יראני האדם וחי. ואתון ז תחזון ותיחון.

## מסורת הזר

## חלופי גרסאות

ט) (שמות לג) הקסה"ו אות קא.

ג נ"א פלגתא (דפוסים הראשונים). ג נ"א שלימתא (קראקא). ד נ"א תיחון ול"ג תחזון (קראקא).

## מאמר

## הסולם

## ששים גבורים סביב לה

של המלכות מדומו בסוד הד' שבשם יהודה, כי אז היא דלה ועניה ואינה יכולה להשפיע. שאז נאמר עליה אבן מאסו הבונים. וכשנבנית בסוד מצב הב', ה"ס הת' שבשם יהודה, שאז היא מלאה כל טוב. וד"ש אפתכל קב"ה בשמיה הגדול, דהיינו השם הויה, עם הד' הרומזת על מצב הא', ועם הה' אחרונה הרומזת על מצב הב'. דהוה רשים בשמיה דיתודת, כי יהודה, הוא אותיות הויה ד'. וכגיניה אשליטיה על בלא, וכו'. על הכל פירושו על כל הבחינות של האורות, הן חכמה והן חסדים. כי הכלים של מצב הא' דמלכות, נשארים במצב הב', כי בהם מקבלת או הארת החכמה. וז"ס הד' שנשארת קבועה בשם של יהודה. כי בכלים דמצב הב', אין לקבל אלא חסדים בלבד. ונמצא שבשביל שבשם יהודה נדמוזים ב' המצבים, ע"כ אשליטיה על בלא בין חכמה ובין חסדים.

וזהו שבדק אתם ד' אלעזר בן ערך, שרצה לדעת אם יש בהם ב' הבחינות של המלכות ביחד, דהיינו אם יש להם מצב הב' של המלכות, וכן גם הכלים של מצב הא', כנ"ל. וכיון ששמע מהם הסודות של דוד המלך ושל השם יהודה אז הכיר בהם שיש בהם ב' הבחינות, וז"ש להם, פלגותא ושלימתא אייתו גבאי, הכלים דמצב הא' שעליהם נאמר אבן מאסו הבונים, מכנה אותם כאן פלגותא, שהוא לשון דחיה. והבנין של מצב הב' מכנה שלימתא, שהוא כל השלמות. ואמר, כיון שיש בכם ב' הבחינות: פלגותא ושלימותא, בואו אלי. ותחמון ותיחון מה דלא הוה גלי לעלמין דכתיב כי לא יראני האדם וחי, פירושו. כי החכמה נקראת ראה, והיא נסתמה בחכמה סתימאה דא"א. וע"כ נאמר עליה, כי לא יראני האדם וחי. אבל החכמה המתגלה בסוד המלכות אפשר לראות. שז"ס וראית את אתורי, כי אין החכמה נגלית אלא בכלים דמצב הא' של המלכות, המתחברים במצב הב' שלה, בבחינת אחורים. כנ"ל. וע"כ נאמר עליה, וראית את אתורי וז"ש

פה) שמע ר' אלעזר ונפק וכו': שמע ד' אלעזר בן ערך, ויצא אליהם. אמר אתם ראשי הישיבה העליונה. שידעתם הסוד של דחיה ושלמות. בואו אלי, ותראו ותחיו. שתשיגו מה שלא היה מגולה לעולם, שכתוב, כי לא יראני האדם וחי. ואתם תראו ותחיו. פלגותא פירושו דחיה, מלשון אינו אלא כמפליגה (ב"מ צד).

ביאור הדברים. כי כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות, (כנ"ל בפלפ"ס אות פ"ח) מצב הא' הוא כשהוא שמאל בלי ימין, שנאחזת בקו שמאל דבינה, וממצב הזה נמשכים הדינים. ואז נאמר אבן מאסו הבונים. ומצב הב', הוא אחר שנתמעטה ונבנית להיות נוקבא דז"א, דהיינו שתקבל מז"א ולא מבינה, ואז היא על שלמותה. ומצב הזה, ה"ס בנין בית המקדש. וזה שרמו ד' חגי. שרוד המלך, הרומז על מלכות העליונה, הנה מטרים שנבנה בית המקדש, שהוא מצב הב' של המלכות, לא שבקוהו מלאכי עלאי למעבר תרטי ירושלים דלעילא, כי בהיותו דבוק במצב הא' של המלכות, לא היה יכול לקבל מידושים של מעלה, שה"ס המלכות בהיותה פב"פ עם ז"א. והיה אז בבחינת חיצוניות המלכות. וז"ש, והוה יתיב אבראי. אלא אחד שנבנה בית המקדש, שאז נתקנה המלכות במצב הב', שנבנה להיות נוקבא של ז"א, או נמשכה ממנה כל השלמות. וז"ש זביומא דאתבני בי מקדשא וכו', דהיינו כשנבנה מצב הב' של המלכות, שה"ס בנין בית המקדש, אז נתתקן להיות רגל דביעית של הכסא ביחד עם האבות, כי חגיית דז"א נקדאים אבות, והם ג' רגלי הכסא העליון של הבינה, ונתתקנה המלכות להיות דבוקה עמהם ומקבלת מהם, להשפיע למטה. וז"ש, ולא תקנא ליה עם אבהתנא רתיכא קדישא עלאה. ועד"ז מדומו ג"כ ביהודה, כי גם יהודה הוא מרכבה למלכות העליונה. שז"ס לא יסוד שבט מיהודה. לפיכך גם בו נדמוזים ב' מצבי המלכות, וז"ס ד' ה' של יהודה, שהמצב הא'



פו) יתבון קמיה, אשתיק, ואינון אשתיקו. עאל לאדרונא, שמע ההוא קלא דהוה אמר, אימא ה לון מה דאינון בעאן, דזכאין אינון. עד דנחית, רמש ליליא. אכלו. עד דהוו אכלי, אשתיק, ואינון אשתיקו. כד אכלו, קמו למשכב, אמר לון אי אית מנכון, דשמע מילתא, לימא לי.

פז) פתח רבי דוסתאי ואמר, אנן סברא נסבור, וטיבו למינדע, את אימא לן. אמר לון, שמעתון האי מילתא דא"ר יצחק, כל הקורא ק"ש כתקנה על מטתו, נשמתו עולה לשוט בארץ החיים. הה"ד, ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. אמרו ליה לימא מר.

פח) אמר לון, בק"ש אית שתין אתותא ידיעאן, עד ובשעריך. ועל כל את ואת אית סוד יקרא דמלכותא קדישא, דשליטא עילאה. ופולחניה דבר נש קמיה, עד דיקרב דעתיה, לכורסי יקרא דמלכותא קדישא.

פט) ובההוא שעתא, נסיב לון מן פומיה מאריה דאפיא, די שמיה כשמא דמריה, והוא אסיק להון לעילא עם נשמותיהן דצדיקיא, קמי מדבחא יקרא דלעילא.

צ) ונסבין לון, שתין מלאכין, דסחרין כורסי יקרא, כל חד וחד את חד, ומזמרין בהון כל ליליא. הה"ד, ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה'

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

י' (שיר ג) לעיל אות א/עב צ"ב. כ' (דברים כו). ה ג"א אלין (קראקא). ו ג"א מוסיף דאינון בעץ החיים דזכאין (קראקא). ז ג"א אימא (קראקא).

מאמר

הסולם

ששים גבורים סביב לה

פו) פתח ר' דוסתאי וכו': פתח ר"ד ואמר, אנו נקבל שכל, ונטיב לדעת, אמור לנו אתה. אמר להם השמעתם דבר זה שאמר ר' יצחק, כל הקורא קריאת שמע כתקונה על מטתו, נשמתו עולה לשוט בארץ החיים. שהיא המלכות. ז"ש ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. אמרו לו, יאמר אדוני.

פח) אמר לון בק"ש וכו': אמר להם בקריאת שמע יש ששים אותיות ידועות עד ובשעריך. ועל כל אות ואת יש סוד כבוד המלכות הקדושה של השליט העליון. ועבודתו של אדם לפניו, צריך להיות, עד שיכיון ויקרב דעתו לכסא הכבוד של המלכות הקדושה.

פט) ובההוא שעתא נסיב וכו': ובאותה שעה, לוקח אותן האותיות מפיו, שד הפנים, דהיינו המלאך מטטרון, ששמו כשם אדוני, והוא מעלה אותן למעלה עם נשמות הצדיקים, לפני המזבח היקר של מעלה.

צ) ונסבין לו שתין וכו': ולוקחים את עשרים האותיות דק"ש, ששים מלאכים

הסובבים את כסא הכבוד, שהוא המלכות, כל אחד ואחד מהם לוקח אות אחת, ומזמרים ז"ש, ותחמון ותיחון, כיון שיש לכם הכלים דמצב האי של המלכות, הרי אתם יכולים לראות, דהיינו לקבל חכמה, ולחיות, מה דלא חוה גלי לעלמין, אשר חוץ מבמלכות, אין החכמה גלויה לעולם, כי חוץ ממנה, נאמר, כי לא יראני האדם וחי. ואתן תחזון ותיחון, כי תוכלו לקבל החכמה מן המלכות, שעליה נאמר, וראית את אחוריי, ותחיו, כי לא יזיק לכם כלום.

פו) יתבון קמיה אשתיק וכו': ישבו לפניו, שתק, והם שתקו, נכנס לחדר, שמע אותו קול שהיה אומר, אמור להם כל מה שרוצים כי הם צדיקים, עד שירד משם, החשיך הלילה, אכלו, בעוד שהיו אוכלים, הוא שתק והם שתקו, אחר שאכלו, עמד לשכב, אמר להם, אם יש אחד מכם ששמע דבר, יאמר לי, אדרון תרגום חדר הוא אדרון (שופטים ג').

אלהיך. ולקח הכהן, דא הוא מטטרוין, הטניא אלין שתין אתותא דק"ש דליליא. צא) ן אוליף להו, נפק נשמתהון מנייהו, וחמו מה דחמו, ואיתערו. אמר חד לחד, לא ניתיב כאן, \* לית אנן חזיין להאי. מאן דאיהו מלאכא עילאה, להוי בהאי יקר. מאי הוה דעתייהו. ן חזו דמלאכייא דחיין להו לבר, ואצטערו, עד דחמו מאי דחמו, ונשמתיא. דר' אלעזר אעבר להו, ואשתזיבו.

צב) חמו להווא כהנא רבא, דאתא ן לקבלא אולפניה דרבי אלעזר, ואמר, רבה קדישא, סק סק, א"ל, משכני אחרין נרוצה. א"ל, מאן אלין גבך. א"ל דרבי דרא אינון. א"ל, ן לית לי רשותא, ן דהא קב"ה אמר לי לקבלא אפק, ואנא עיילנא קמיה. הה"ד ן הביאני המלך חדריו. ובחיך קדישא כל חילי דשמיא, נגילה ונשמחה ן בך.

צג) א"ר יצחק, כך לכל צדיקייא, עביד קב"ה, למטטרוין שר הפנים, דיסלק נשמתיהו לעילא. הוא אומר סק סק, ונשמתיא ן אתיב ליה ואומר, משכני אחרין נרוצה ן הביאני המלך חדריו. הואיל ורעותיה ן דאנא עייל צ לאידרין עילאין ן נגילה ונשמחה בך. הה"ד, ן יעלוו חסידים בכבריך, דא מטטרוין.

מאמר שכרן הרבה מאד

צד) א"ר יצחק, באותה שעה שנשמתו של אותו צדיק עולה לפני הקב"ה,

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ז) (שיר א) לך קו צ"א ז"ח נא ט"ב ש"ג. ח ג"א מוסיף וכד אוליף (קראקא). ט ג"א חזיין מלאכייא ן (תהלים קמט) לעיל אות ד צ"ג. (קראקא). י ג"א ל"ג דר' אלעזר (קראקא). כ ג"א למקבל (דוטוסים הראשונים). ל ג"א ל"ג לית לי (קראקא). ן ג"א והוא (קראקא). נ ג"א מוסיף בך הה"ד יעלוו חסידים בכבוד וא הוא מטטרוין נגילה ונשמחה בך (קראקא). ס ג"א אסיק (קראקא). ע ג"א ל"ג הביאני המלך חדריו (קראקא). פ ג"א אנא (קראקא). צ נוסח אחר לאורכין. (קראקא). ק נוסח אחר לא גרסינן מן נגילה עד סוף גארת (קראקא).

ששים גבורים סביב לה

הסולם

מאמר

הדור הם. אמר לו, אין לי רשות לקבלם, כי הקב"ה אמר לי לקבל פניך, ואני אביאך לפניו. ז"ש, הביאני המלך חדריו. ובחיך, קדוש, שכל צבאות השמים נגילה ונשמחה בך. צג) א"ר יצחק כך וכך: אר"י, כך, לכל הצדיקים עושה הקב"ה, למטטרוין שר הפנים, שיעלה את נשמתם למעלה. הוא אמר לנשמה, עלי עלי, והנשמה משיבה לו ואמרת, משכני אחרין נרוצה. הביאני המלך חדריו. משום שרצונו שאכנס לחדרים העליונים. נגילה ונשמחה בך, ז"ש, יעלוו חסידים בכבוד, זהו מטטרוין.

בהם כל הלילה. ז"ש ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אליך. ולקח הכהן, זה הוא מטטרוין. חפונא הן ששים אתיות דקריאת שמע של לילה. צא) אוליף לחו נפק וכי: למד להם. יצאה נשמתם מהם, וראו מה שראו, והקיצו. אמר אחד לאחד, לא נשב כאן, אין אנו ראוים לזה. מי שהוא מלאך עליון, יהיה ביקר הזה. שואל, מה היתה דעתם שפחדו כל כך. ומשיב, ראו שהמלאכים רוחים אותם לחוף, ונצטערו, עד שראו מה שראו, ונשמתו של ר' אלעזר בן ערד, העבירים וניצולו.

מאמר שכרן הרבה מאד

צד) א"ר יצחק באותה וכי: (א"צ פירוש).

צב) חמו לחתווא כהנא וכי: ומפרש. ראו לאותו כהן הגדול, שהוא המלאך מיכאל, שבא לקבל תורתו של ר' אלעזר, ואמר, רבי הקדוש, עלה עלה, אמר לו, משכני אחרין נרוצה. א"ל מי הם אלו שאצלך. א"ל גדולי (זש"י דף כ"ה טור ד' י' דף כ"ו טור א')

ר עושה לו הבטחה, ומברך לו. הה"ד, ו) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד. אל אברם, זו היא הנשמה. במחזה, כשהוא שוכב על מטתו. ומה אומר לו. אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד.

צה) ד"א במחזה, זהו שנאמר ו) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר. וזהו מטטרו"ן, המוליכו לפני בוראו.

צו) ד"א א"ר תנחום, מה כתיב למעלה מן הענין, רק אשר אכלו הנערים, וכתיב בתריה אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם. באותה שעה שהנשמה יושבת ונזונת מאותו האור של מעלה, ומתלבשת בו. דא"ר תנחום, לבוש הנשמה לעולם הבא, הוא אור זוהר ו) שלמעלה מכסא הכבוד הוא, שנאמר ו) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. וכתיב ו) והיה לך ה' לאור עולם. ולא מלאך ולא כסא הכבוד. ודוד אמר ז) ה' אורי וישעי ממי אירא.

צז) ואזלא הא, כי הא דא"ר יהודה, נשמתו של צדיק ניטלה מאור כסא הכבוד, ונכנס בעוה"ז. אי זכתה ועולה למעלה, אינו דין שיתוסף ה לה יותר אור ממה שקבלה בראשונה ליכנס בעוה"ז. וממי מקבלת אותו האור. א"ר יהודה, אלמלא מקרא כתוב א"א לאומרו, דכתיב ו) אל תירא אברם אנכי מגן לך, א אנכי, ולא אחר. ולמה, בשביל ששכרך הרבה מאד.

צח) ד"א שכרך הרבה מאד, יש לך שכר הרבה מאד, על שהיה ב לך בראשונה. ומתלבשת מאותו האור, והקב"ה נוטל אות א' משמו, ונותנה בראשה. כי הא דתנן, עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא. ואיזהו, זה אות ה"א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב ו) בהבראם, בה"א בראם. צט) הה"ד, ו) ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם. להיות הנשמה שלימה בתכלית השלימות והטוב, הה"ד, ו) עין לא ראתה אלהים וזולתך יעשה למחכה לו.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו) (בראשית טו) לעיל אות עא צ"ת. ט) (שמות כד) ו) נ"א יעשה (קראקא). ו) נ"א מלמעלה (קראקא). ויקהל טו צ"צ. ט) (תהלים צו) ב"א רטא צ"א. ת נ"א לו (קראקא). א נ"א ל"ב אנכי (קראקא). ב נ"א ו) (ישעיה ט) קרח טו צ"ר. צ) (תהלים כו) ויחי רטו צ"ה תק"ח קטו ט"א שלי"ח. ק) (בראשית טו) לעיל אות עא צ"ת. ו) (בראשית ב) ב"א קצה צ"א. ט) (שם יז) לך ק צ"ג. ח) (ישעיה טד) הקסה"ז אות טג.

הסולם

מאמר

צה) ד"א במחזה זהו וכו': (א"צ) צח) ד"א שכרך הרבה מאד וכו': (א"צ פירוש).  
 צו) ד"א א"ר תנחום מה וכו': (א"צ) צז) ד"א וכו': (א"צ פירוש).  
 צט) ואזלא הא כי וכו': (א"צ פירוש).  
 (דפו"י דף כ"ו טור א') 317

מאמר השבטים מה אינון לעוה"ב

ק) רבי יהודה בן פזי, הוה ליה ההוא ג אריסא, ז והוה קא מצער ליה, אתו לקמיה ר' זירא ור' אבא, אמרו ליה מאי עביד מר באריסיה. אמר להון ה גברא כי גניב, מאריה דשמשא יזהר עליה זיהרא. אמרו ליה, לא לעיין מר במליה. ז אמר להו, ומה אעביד והוא מצער לי, אמרו ליה, \* יתפרש מר מיניה, ויתהני לך.

קא) עד דהוו יתבי, אמרו ליה לאו להאי אתינא גבך, אלא לימא לן מר, השבטים בני יעקב, מה אינון לעלמא דאתי, אמר להו, קב"ה ז סליק להו למתיבתא ח דרקייעא, וכל נשמתא דצדיק דסליק, אינון סהדין על עובדוי. קב) הה"ד, ירושלים הבנויה, זו ירושלים של מעלה. ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל, כדי להעיד על כל צדיק וצדיק מישראל. ולמה. להיות כלם מודים ומברכים לשמו. הה"ד, עדות לישראל להודות שם ה'. וכל אחד ואחד מכיר את שלו ומשתבח ואומר, רבש"ע ראה מה הנחתי בארץ, וזהו להודות לשם ה'.

קג) והיינו דתנן, כל צדיק וצדיק יש לו מדור לפי כבודו, ולפי הראוי לו. מאן דאתי מראובן, ט שם מדורו עם הצדיקים מן ראובן. וכן כל שבט ושבט. ומאן דהוא גר מאוה"ע, ונתגייר. מדורו במדור של גרים. והשבטים, עומדים

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג נ"א שותפא (קראקא). ז נ"א והוא (דפוסים הראשונים). ח נ"א גנבי גניב מאריה בשמש (קראקא). ו בדפוס קראקא חסר מן אמר להו עד אמר להו קב"ה. ז נ"א ליג סליק (קראקא). ח נ"א ברקייעא וכל נשמתהון של צדיקיא אינון סהדין (קראקא). ט נוסח אחר יש (קראקא).

השבטים, מה אינון לעוה"ב

הסולם

מאמר

לישיבה שברקיע, וכל נשמה של צדיק העולה. השבטים הם עדים על מעשיו.

מאמר, השבטים, מה אינון לעוה"ב

קב) הה"ד ירושלים הבנויה, זו ירושלים של מעלה. שם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל, היינו כדי להעיד על כל צדיק וצדיק מישראל. ולמה, צריכים להעיד. היינו כדי שיהיו כולם מודים ומברכים לשמו. ז"ש, עדות לישראל, כדי להודות לשם ה'. וכל אחד ואחד מכיר את שלו ומשתבח ואומר, רבונו של עולם, ראה מה הנחתי בארץ. וזהו להודות לשם ה'.

קג) והיינו דתנן כל וכו' : וזה שלמדנו, כל צדיק וצדיק יש לו מדור בעולם ההוא, לפי כבודו, ולפי הראוי לו. מי שבא מראובן, וכן מדורו שם עם הצדיקים שהם מראובן. וכן כל

ק) רבי יהודה בן פזי וכו' : ריב"פ היה לו אריס אחד, שיהיה עובד שדותיו ונתן לו חלק מן היבול בשכרו. והיה האריס מצער אותו. באו לפניו ר' זירא ור' אבא. אמרו לו מה עושה אדוני עם אריסו. אמר להם, איש כי יגנוב, בעל השמש מאיר עליו את אורו. כלומר, אע"פ שגונב אצלי אני מטיב עמו. אמרו לו, אדוני, לא ישגיח במעשיו. אמר להם, ומה אעשה, והוא מצער אותי. אמרו לו, יסוד אדוני ממנו, וירוח לך.

קא) עד דהוו יתבי וכו' : בעוד שהיו יושבים, אמרו לו, לא לזה באנו אליך. אלא יאמר לנו אדוני, השבטים בני יעקב, מה הם לעולם הבא. אמר להם, הקב"ה העלה אותם (דפריי דף כ"ו סור א י' סור ב')

לעדים לכל צדיק וצדיק. הה"ד, ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

קד) א"ר יהודה, נשמתו של צדיק, יודעת ומכרת לעולם הבא, מה שאינו יודע. ומכיר מלאך כ המשרת. הה"ד, א) אמרו צדיק כי טוב, כי טוב ממה"ש. וכתוב א) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

מאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

קה) רבי אבא פתח ואמר, ה) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, זמין קב"ה למעבד פורקנא לבנוי, כאינון יומין דשלח קב"ה לאפקא לישראל, ואלקי באינון מכתשין למצרים, בגיניהון דישראל.

קו) ת"ח, מה בין פורקנא דא, לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה, בחד מלכא, ובמלכו חד. הכא, בכל מלכין דעלמא, ובכל מלכותא דעלמא. וכדין אתייקר קב"ה בכל עלמא, ובכל ארעא, וינדעון כלא שולטנתיה דקב"ה בכל עלמא, וכלהו ילקון במכתשין עילאין על חד תרין, בגין כ די סרבון בהון בישראל.

קז) וכד ינדעון שולטנותיה דקב"ה, כמא דכתיב ה) והיה ה' למלך על כל הארץ. כדין כלהו יתנדבון בהו בישראל לקב"ה, הה"ד ה) והביאו את כל אחיכם

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

י ג"א ל"ג ומכיר (קראקא). כ ג"א ומשרת (קראקא).  
ז ג"א דיטרבון (דפוסים ראשונים).

ב) (ישעיה ג) ב"א רסו צ"א. ג) (תהלים צו) צ"ו  
ב"א רפא צ"א. ד) (מכה ז) שמות מב צ"ל. ה) (זכריה  
יז) ב"א עד צ"א תק"ח קט ט"ד ש"כ קיט ט"א  
ש"מ"ב. ו) (ישעיה טו) וירא קמד צ"ב.

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

הסולם

מאמר

עתיד הקב"ה לעשות גאולה לבנוי, כבימים האלו ששלח הקב"ה להוציא את ישראל ממצרים והכה את המצרים באלו המכות בשביל ישראל. דהיתו בחדש ניסן.

כל שבט ושבט. ומי שהוא גר מאמות העולם ונתגייר, מדורו, במדור של גרים. והשבטים עומדים להיות ערים לכל צדיק וצדיק, ז"ש, ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

קו) ת"ח מה בין וכו': בוא וראה מה ההפרש בין גאולה זו, לגאולת מצרים. הוא, כי גאולת מצרים היתה במלך אחד ובמלוכה אחת. כאן, הגאולה היא מכל המלכים שבעולם, ומכל המלוכות שבעולם. ואז יתכבד הקב"ה בכל העולם ובכל הארץ, וידעו כולם ממשלת הקב"ה בכל העולם, וכולם יוכו במכות עליונות על אחת שתיים, משחטאו, משום שסרבו לשאזרר את ישראל.

קד) א"ר יהודה נשמתו וכו': אר"י, נשמתו של הצדיק, יודעת ומכרת לעולם הבא, ממה שאינו יודע ומכיר מלאך המשרת. ז"ש, אמרו צדיק כי טוב. היינו, כי טוב ממלאכי השרת. וכתוב, אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

מאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

קז) וכד ינדעון שולטנותיה וכו': וכשידעו ממשלתו של הקב"ה, כמ"ש והיה ה' למלך על כל הארץ, אז כולם ינדבו עצמם להקב"ה

קה) רבי אבא פתח וכו': רא"פ ואמר, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

מכל הגוים מנחה לה'. כדין יזדמנון אבהן בחדוה, למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין. הה"ד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות מ.

#### חלופי גרסאות

ח בדפוס קראקא כתוב ע"כ מצאתי ובדפו"י כתבו א"ר יהודה קב"ה מזהב זוגין וכו' בזהר לך דצ"א ע"ב. ובדפוסים הראשונים של סאלוניקו שני"ז וקראקא שס"ג נדפס כאן המדרש הנעלם שבפרשת אחרי מן דף מ"ו ע"ב דפוס ירושלים ד"ה ת"ח בשעתא דאחבראו עד דף מ"ט ע"ב אלקים וולתך.

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

#### הסולם

מאמר

להקב"ה בישראל. ז"ש. והביאו את כל אחיכם לראות בשמחת גאולת בנייהם כמקודם. ז"ש. מכל הגוים מנחה לה'. אז יזדמנו האבות כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. (דפו"י דף כ"ו טור ב')